

STORTINGET

Representantforslag 97 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein og Olaug Vervik Bollestad

Dokument 8:97 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein og Olaug Vervik Bollestad om å sikre ureturnerbare asylsøkeres rett til å ta lønnet arbeid samt retten til grunnleggende helsehjelp for alle som oppholder seg i Norge

Til Stortinget

Bakgrunn

Retten til arbeid står sterkt i Norge og er et bærende prinsipp i den moderne samfunnsforståelse. Det å kunne forsørge seg selv og sin familie gjennom ærlig arbeid så sant man helsemessig er i stand til det, er viktig både for samfunnet og for den enkeltes selvfølelse.

Arbeid er en grunnleggende menneskerettighet, vernet både i Verdenserklæringen om menneskerettigheter, i konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK) og i Grunnloven. I Grunnloven § 110 slås det fast at:

«Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for at ethvert arbeidsdyktig menneske kan tjene til livets opphold ved arbeid eller næring.»

Ureturnerbare asylsøkere får etter en praksisendring i 2011 ikke lenger lov til å ta arbeid. Det er imidlertid fra juridisk hold blitt satt spørsmålsteget ved om dette står seg mot menneskerettslige skranker, menneskerettighetsloven og Grunnlovens bestemmelser. Flere har også kritisert praksisen ut fra grunnleggende kristne og humanistiske prinsipper og vist til den uholdbare situasjonen for personer som ikke har fått innvilget asyl,

men som oppholder seg i landet fordi de av ulike grunner ikke kan returnere eller returneres til sitt opprinnelsesland.

I alle tilfeller er det god grunn til å se på hvordan man kan sikre reelt ureturnerbare asylsøkere – eller asylsøkere som det ikke er mulig for norske myndigheter å tvangsreturnere – en klar rett til å ta arbeid så lenge de oppholder seg her i landet. Ved å gi disse menneskene mulighet til arbeid vil man oppnå at de selv kan bidra både til samfunnet og til å kunne brødfø seg selv og eventuell familie. Forslaget vil også føre til at flere kan komme raskere i arbeid, noe som igjen vil føre til bedre og raskere integrering av de som får oppholdstillatelse.

Rett til helsehjelp

Ifølge dagens norske regelverk er retten til helsehjelp for ureturnerbare og andre migranter uten oppholdstillatelse begrenset til øyeblikkelig hjelp og helsehjelp som er helt nødvendig og ikke kan vente (jf. forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket).

Norsk helsepersonell har flere ganger tatt opp at de står i et dilemma der det kreves at de fraviker egen yrkesetikk og det grunnleggende prinsippet om å gi helsehjelp basert på behov. Dagens regelverk medfører at pasienter ikke får nødvendig helsehjelp, eller at de må vente til situasjonen blir akutt. Dette kan gi både økt lidelse, skader og et dårlig behandlingsresultat. I tillegg har FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter kritisert Norge for brudd på menneskerettighetene ved ikke å tilby papirløse migranter helsehjelp på lik linje med resten av befolkningen.

Forslagsstillerne mener retten til helsetjenester bør ta utgangspunkt i individets medisinske og psykologiske behov, ikke i innvandringsregulerende hensyn.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendringer som sikrer at også asylsøkere som ikke

har godkjent reisedokument eller tilsvarende, får muligheten til å arbeide, og at det gis anledning til å ha arbeidstillatelse inntil et eventuelt negativt vedtak på asylsøknaden effektueres.

2. Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget om tilgangen på helsehjelp til personer uten fast oppholdstillatelse i Norge, som sikrer dem som allerede er i landet, forsvarlige primærhelsetjenester på lik linje med andre borgere.

8. februar 2022

Dag-Inge Ulstein

Olaug Vervik Bollestad